

Besöksrapport

Amf 4, FöMedC (Göteborgs garnison) 2025-09-25

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som vi fick vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Pliktrådets besökare:
Jonathan Gahns Nordahl
William Wennman

Allmänt

Göteborgs garnison huserar två grundutbildande Organisationsenheter (OrgE) - Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4) och Försvarsmedicincentrum (FöMedC). De värnpliktiga från båda förbanden är organiserade under samma grundutbildningsbataljon i tre utbildningskompanier. Två kompanier som utbildar värnpliktiga mot Amf 4 och ett kompani som utbildar mot FöMedC.

Sammanfattning

Över lag så är den generella känslan efter besöket god. Medinflytandesystemet fungerar bevisligen bra då majoriteten av det vi lyfte till förbandsledningen efter besöket redan var känt via kompani- eller förbandsnämnder. Förbandet har utmaningar med infrastruktur och personaltäthet. Det senare innebär att GSS/K lånas in för att utbilda värnpliktiga, dessa individer har inte utbildning i värnpliktigas juridiska rättigheter och skyldigheter vilket har lett till informationsbrist och felaktiga otillåtna frihetsinskränkningar. Gällande infrastrukturen finns en tydlig plan som redan är igång med renoveringar av befintliga kaserner. Motivationen bland de värnpliktiga är märkbart lägre än tidigare år och lyfts av både värnpliktiga och befäl, något förbanden är medvetna om och bevakar. Sammantaget är min känsla att förbandet gör det bästa de kan av given situation och att de värnpliktiga trivs.

Förbättringspunkter

- Följ upp och upphör med otillåtna frihetsinskränkningar.
- Återtag på utbildning i avvikelserapportering för de värnpliktiga.

Positiva exempel

- Medinflytandet fungerar mycket bra. Vid besöket upplevs plutonens timme fungera väl. Forumet tillåter att problem lyfts och återkopplas till, likaså kompani- och förbandsnämnder.
- Tydlig och effektiv plan och prioritering för upprustning av infrastruktur.
- Engagerad och bra fungerande Försvarshälsa.

Innehåll

Arbetsmiljö och säkerhet	3
Materiel och personlig utrustning	3
Boendemiljö och vistelseutrymmen.....	4
Försvvarshälsan	4
Psykisk hälsa	4
Attityder och jargong.....	4
Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter	5
Rättstjänst	5
Information och mönstring	5
Medinflytande	6
Fritid	6
Soldathem	6

Arbetsmiljö och säkerhet

Förbandens arbetsmiljö präglas precis som många andras av eftersatt underhåll av infrastruktur vilket resulterar i trångboddhet. Detta hanteras på bästa möjliga sätt av garnisonsledningen som har en ambitiös och tydlig plan för renovering av samtliga kaserner – en i taget, därefter påbörjas direkt renovering av nästa kasern osv.

Förbanden är transparenta mot sina värnpliktiga om de stora och många projekt som genomförs och kommer att genomföras och bygger på så sätt en förståelse för varför vissa mindre saker kan ta tid.

Denna transparens är ett bra exempel och något som bör fortsätta genomsyra verksamheten.

Materiel och personlig utrustning

Garnisonen är inte prioriterad för tilldelning av den nya materiel som Försvarmakten från och med denna kull börjar nyttja sig av. I tilldelning av den materiel som finns och tillförs förbandet är de värnpliktiga tydligt prioriterade. Försörjningsavdelningen går tungt och får dela ut materiel i omgångar allt eftersom det tillförs vilket leder till frustration både hos soldaterna som inte får ut all materiel och kräver tid av personalen på försörjningsavdelningen.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

Hela garnisonen är trångbodd och det byggs/renoveras på flera håll samtidigt. Då en kasern totalrenoveras får dagrum prioriteras bort i kasernerna för att kunna husera samtliga värnpliktiga. Soldathemmet är på grund av detta väldigt uppskattat och fyller funktionen som dagrum och fritidslokal för värnpliktiga utanför tjänsten.

Torkutrymmen för personlig materiel brister i effektivitet men kommer att lösa sig i och med den plan som finns för renovering av samtliga kaserner.

Garnisonen är ett gott exempel på framåtlutad hantering och prioritering av infrastrukturen även om den går tungt på grund av det.

Försvarshälsan

Försvarshälsan i Göteborg upplever vid besöket att de är bra rustade med personalresurser. Försvarshälsan ligger i framkant genom att i god tid vara tydlig mot garnisonen med vilka ytterligare resurser som kommer att behövas i och med större värnpliktskullar.

Pliktrådet uppfattar att Försvarshälsan har ett gott och nära samarbete med befälen på utbildningsbataljonen och har drop-in för värnpliktiga varje dag.

Garnisonen bör lyssna in Försvarshälsan noga när det gäller dess önskemål om utökning i förväg för att kunna hantera ökande kullar och arbeta förebyggande.

Psykisk hälsa

Under möte med förtroendevalda kom det fram att det i relativt stor utsträckning är en lägre grad av motivation hos värnpliktiga och att det är många som placerats på mönstringen trots väldigt låg motivation att genomföra värnplikt. Även ledningen för utbildningsbataljonen anmärker på detta och menar att det är en tydlig skillnad från föregående år då ingen som placerades från mönstring angivit låg motivation. Detta blir en friktion då det händer mycket på garnisonen och det är ont om befäl, farhågor finns att värnpliktskonsulent och försvarshälsa kommer att belastas högre än väntat då förbanden ej fått någon indikation från Plikt- och prövningsverket om den stora skillnaden i motivation hos de som mönstrat.

Pliktrådet uppmanar förbandet att bevaka motivationen och den psykiska hälsan noga. Pliktrådet ser att en transparens mellan Försvarsmaktens utbildande enheter och Plikt- och prövningsverket om detta skulle underlätta förberedelser av stödresurser som exempelvis värnpliktskonsulenter.

Attityder och jargong

De värnpliktiga upplever över lag en bra jargong både värnpliktiga emellan samt mellan värnpliktiga och befäl.

Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter

Samtliga har fått utbildning om värnpliktigas juridiska rättig- och skyldigheter men kunskap kring delar av ämnet brister då denna utbildning gavs under en stressig period tidigt i utbildningen. Pliktrådet uppmanar till repetitionsutbildning på detta, något som även önskas av de värnpliktiga.

I och med att instruktörer i form av GSS/K avdelas från den anställda bataljonen väldigt sent hinner dessa ej delta i utbildningen för befäl inför inryck. Då många problem/otydigheter kring exempelvis sluttider kommer från dessa individer är det otroligt viktigt att plutonsledningar med stöttning av GU-bataljonen följer upp och trycker ut information till dessa individer vad som gäller för att de värnpliktiga inte ska hamna i kläm.

Förbandet bör repetitionsutbilda både värnpliktiga och truppnära befäl i värnpliktigas rättigheter och skyldigheter - både för att de värnpliktiga ska känna sig trygga i förbandets myndighetsutövande men även för att befäl/instruktörer inte ska hamna i kläm på grund av okunskap.

Rättstjänst

Rollen som rättsbefäl ligger som tillikauppgift hos en officer på regementsstabben. Denna individ utbildar officerare om värnpliktigas juridiska rättigheter och skyldigheter inför varje utbildningsår. Rättsbefälet ansvarar för samtliga disciplinärenden för värnpliktiga.

I och med att detta är en tillikauppgift bör garnisonen vara vaksam på om tiden finns för att kunna utföra det arbete som behövs inom rättstjänsten.

Information och mönstring

Många värnpliktiga upplever att den information de fick om sin befattning vid mönstringen inte stämmer överens med vad deras befattningar innebär väl på förbanden.

Även från förbanden önskar de värnpliktiga tydlighet om vad deras befattningar kommer att innebära. I de fall värnpliktiga behöver byta befattningar uttrycks från en stor del missnöje kring hur individer placerats på nya befattningar och hade önskat mer tydlighet och transparens från befäl kring denna process för att exempelvis få anmäla önskemål om ny befattning.

På grund av en feltolkning av prioriteringsordningen hos Plikt- och prövningsverkets mönstringskontor i Göteborg har en stor del av de ineliggande värnpliktiga på grundutbildningsbataljonen skrivits in utan hänsyn till deras angivna motivation. Att motivationen är låg bland en större del än både tidigare år samt jämfört med andra förband är något både värnpliktiga och befäl uttrycker till Pliktrådet under besöket.

Pliktrådet uppmanar förbandet att noga följa måndet hos samtliga värnpliktiga och att detta lägger ännu större vikt på ett bra ledarskap och att de värnpliktiga känner sig trygga i bra stöd från både befäl, värnpliktskonsulent och Försvarshälsa.

Medinflytande

Medinflytandet upplevs fungera väldigt bra på förbandet. I stort sett allt de värnpliktiga lyfte till Pliktrådet under besöket, både bra och dåligt, var känt hos förbandsledningen och diskuterades direkt på morgonen under början av besöket.

Medinflytandestrukturen fungerar mycket väl och det är genom denna – plutonens timme, kompani- och förbandsnämnder som dessa punkter lyfts innan Pliktrådets besök.

Ett välfungerande medinflytande är en förutsättning för en bra grundutbildning, något Pliktrådet ser väldigt positivt på och uppmanar till att upprätthålla denna kultur.

Fritid

Majoriteten av de värnpliktiga uttrycker att det varit, och till del fortfarande är, otydligt när tjänsten slutar för dagen vilket innebär att de inte kan lämna garnisonsområdet. Pliktrådet har uppmanat ledningen för utbildningsbataljonen samt garnisonen att följa upp detta och förtydliga ytterligare till samtliga befäl och instruktörer att vara tydliga mot de värnpliktiga när tjänsten slutar för dagen.

Pliktrådet trycker på vikten av dags- och veckoprogram som visar när tjänsten förväntas ta slut för respektive dag på kasern med syfte att de värnpliktiga ska kunna planera sin fritid.

Soldathem

Soldathemmet är väldigt uppskattat av både värnpliktiga och anställda. Särskilt under upprustningsprocessen av infra blir soldathemmet en familjär och trygg miljö att vistas i och få utlopp för sina intressen.

Garnisonens soldathem har ett samarbete med Kustjägarveteranerna där en pensionerad kustjägare är på plats på soldathemmet under vissa dagar och hjälper till med allmän drift och finns tillgängliga för värnpliktiga att prata med. "Kustjägar-Björn" får en väldigt bra relation till de värnpliktiga som både frågar om råd för fortsatt engagemang i Försvarsmakten såväl som bra samtalsstöd.

Detta är ett bra exempel och ett initiativ Pliktrådet starkt ställer sig bakom.

Avslutning

Vi tackar för ett bra besök och bra bemötande från ledningen på såväl utbildningsbataljonen som på garnisonen. Pliktrådet kommer under vinterns/vårens besök att följa upp otillåtna frihetsinskränkningar och mängden mat som ges till de värnpliktiga i fält samt att medinflytandet fortsatt fungerar så bra som det gjort vid detta besök.